

3. Богданов М.М. Організаційно-правові засади боротьби з контрабандою на сучасному етапі // Митна справа. - 2011. - № 1. – С. 65-70;
4. Додін Є.В. Організація заходів протидії митній злочинності та митній делікатності // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. - № 1 (1). – С. 79-85;
5. Офіційний веб-портал Департаменту інтелектуальної власності України URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?title=DepartamentRozvitkuTorgivli>;
6. Митний кодекс України: станом на 7 жовтня 2018 р. № 4495-VI від 13.03.2012 р. URL: <http://sfs.gov.ua/mk/>;
7. Хараберюш О.І. Суспільство України як об'єкт оперативно-розшукового захисту від контрабандних проявів URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/6822/1/>.

**Захарко А.В.,**

доцент кафедри кримінального процесу  
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук, доцент  
<https://orcid.org/0000-0003-1216-5323>

## **СТАН ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДО КПК УКРАЇНИ КОНВЕНЦІЇ ПРО КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ: ПРОЦЕДУРНІ ПОЛОЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

1 липня 2006 року з метою підвищення ефективності кримінальних розслідувань, що стосуються кримінальних правопорушень, пов'язаних з комп'ютерними системами і даними, і для надання можливості збирання доказів, що стосуються злочину, в електронній формі, в Україні набрала чинності Конвенція про кіберзлочинність (далі – Конвенція) [1; 2]. Згідно ст. 14 Конвенції Україна має вжити необхідних законодавчих та інших заходів з метою підвищення ефективності досудових розслідувань визначених Конвенцією кримінальних правопорушень<sup>1</sup>, інших кримінальних правопорушень, вчинених за допомогою комп'ютерних систем.

Актуальність звернення окремої уваги на процедурні положення Конвенції в контексті саме міжнародного співробітництва зумовлена природою функціонування комп'ютерних систем в мережі Інтернет, що часто має тран-

---

<sup>1</sup> Незаконний навмисний доступ до цілої комп'ютерної системи або її частини; навмисне нелегальне перехоплення технічними засобами, без права на це, передач комп'ютерних даних; навмисне пошкодження, знищення, погіршення, зміна або приховування комп'ютерної інформації без права на це; навмисне серйозне перешкоджання функціонуванню комп'ютерної системи; зловживання пристроями; підробка, пов'язана з комп'ютерами, шахрайство, пов'язане з комп'ютерами тощо.

скордонний характер, та результатом вивчення деяких обвинувальних судових вироків із Єдиного державного реєстру судових рішень.

Наведемо такі приклади поширених в Україні кримінальних правопорушень у сфері кіберзлочинності:

1) використання комп'ютерного програмного забезпечення «Oktell SipGsmGateway», «3G manager», «SipAssistent», персональних комп'ютерів, підключених до мережі Інтернет тощо для здійснення несанкціонованих розмов з абонентами мобільних телефонів різних країн світу по більш низьким тарифам, ніж тарифи на міжнародні дзвінки, що здійснюються на телекомунікаційне обладнання абонентів мережі рухомого (мобільного) зв'язку ліцензованих операторів телекомунікацій зв'язку України: вирокі місцевих судів за ч.1 ст.361 КК України [3], [4], [5], [6];

2) розповсюдження шкідливого програмного забезпечення – вірусів через всесвітню мережу Інтернет, призначених для несанкціонованого втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів) з використанням, наприклад, хостинг-провайдера «VIRTUAL TRADE LTD», який знаходиться на Сейшельських островах, з використанням послуги «віртуальний сервер». Вирок Октябрського районного суду м. Полтава за ч.2 ст.361, ч.1 ст.361-1 КК України [7].

В такій ситуації особливої актуальності набуває кримінальна процесуальна регламентація засобів доказування, пов'язаних із міжнародним співробітництвом та транскордонними процесуальними діями.

Згідно ст.542 КПК України міжнародне співробітництво під час кримінального провадження полягає у вжитті необхідних заходів з метою надання міжнародної правової допомоги шляхом вручення документів, виконання окремих процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, тимчасової передачі осіб, перейняття кримінального переслідування, передачі засуджених осіб та виконання вироків. Міжнародним договором України можуть бути передбачені інші, ніж у цьому Кодексі, форми співробітництва під час кримінального провадження. Системний аналіз законодавства, КПК України в цілому, та, зокрема, його розділу IX «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження» дав підстави звиснувати, що в кримінальному процесуальному законодавстві не передбачено засобів доказування, які б створювали органам досудового розслідування належні умови для ефективного розслідування такого роду кримінальних правопорушень.

Провівши в аналізованому контексті компаративістичне порівняння Конвенції про кіберзлочинність та КПК України, маємо підстави констатувати, що в КПК України досі не імплементовано жодного із спеціально передбачених у Конвенції про кіберзлочинність тимчасових заходів, спрямованих на ефективну міжнародну співпрацю щодо протидії кіберзлочинності, таких як:

- термінове збереження комп'ютерних даних, які зберігаються за допомогою комп'ютерної системи, яка знаходиться на території іншої держави і відносно якої ініціатор має намір надіслати запит про взаємну допомогу щодо обшуку чи подібного доступу (ст. 29 Конвенції),

- термінове розкриття збережених даних про рух інформації у обсязі, достатньому для ідентифікації постачальника послуг і маршруту передачі такої інформації (ст. 30 Конвенції),

- транскордонний доступ до публічно доступних комп'ютерних даних, які зберігаються, незважаючи на те, де такі дані знаходяться географічно, а також даних за законною і добровільною згодою особи, яка має законні повноваження розкривати такі дані за допомогою такої комп'ютерної системи (ст. 32 Конвенції) [2].

Звісно, що міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, згідно ст.9 КПК України мають неухильно виконуватися нашими органами досудового розслідування. Втім, законодавцем на сьогодні не докладено достатніх зусиль для регламентації порядку і способу застосування органами досудового розслідування відповідних положень Конвенції.

Аналіз порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання [8] показав, що питання посилення відповідальності за вчинені правопорушення у сфері інформаційної безпеки та боротьби з кіберзлочинністю в Україні не залишаються поза увагою законодавця. В зазначеному порядку денному, зокрема, наявні проекти Закону про внесення змін до деяких законів України: № 2133а від 19 червня 2015 року [9], № 2133а-1 від 30 вересня 2016 року [10], № 6688 від 12 липня 2017 року [11]. Втім, у зазначених законопроектах не приділено уваги імплементації у кримінальне процесуальне законодавство України відповідних процедурних повноважень органів досудового розслідування.

На підставі вищевикладеного приходимо до висновку, що українському законодавцю слід подбати про доповнення чинного кримінального процесуального законодавства відповідними процедурними повноваженнями органів досудового розслідування, які б надали змогу стороні обвинувачення повною мірою використовувати вище перелічені й передбачені Конвенцією про кіберзлочинність процедурні повноваження: термінове збереження комп'ютерних даних, термінове розкриття збережених даних про рух інформації, транскордонний доступ до публічно доступних комп'ютерних даних.

Наступні публікації будуть спрямовані на дослідження технічних питань щодо застосування відповідних процедурних повноважень.

---

1. Конвенція про кіберзлочинність, ратифікована законом від 07 вересня 2005 року № 2824-IV. Дата оновлення: 07.09.2005. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_575](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575) (дата звернення: 27.02.2019).

## АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

2. Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність: закон України від 07 вересня 2005 року № 2824-IV. Дата оновлення: 14.10.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2824-15> (дата звернення: 03.03.2019).

3. Вирок Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 17 січня 2018 року за ч.1 ст.361 КК України. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79272485> (дата звернення: 20.03.2019).

4. Вирок Баришівського районного суду Київської області від 28 грудня 2018 року за ч.1 ст.361 КК України. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78825770> (дата звернення: 20.03.2019).

5. Вирок Дзержинського районного суду м. Харкова від 18 березня 2019 року за ч.1 ст.361 КК України. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80514083> (дата звернення: 20.03.2019).

6. Вирок Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 12 березня 2019 року за ч.1 ст.361 КК України. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80388859> (дата звернення: 20.03.2019).

7. Вирок Октябрського районного суду м. Полтава від 21 січня 2019 року за ч.2 ст.361, ч.1 ст.361-1 КК України. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79732788> (дата звернення: 20.03.2019).

8. Про порядок денний десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання: постанова Верховної Ради України від 7 лютого 2019 року № 2679-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2679-viii> (дата звернення: 12.03.2019).

9. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо посилення відповідальності за вчинені правопорушення у сфері інформаційної безпеки та боротьби з кіберзлочинністю від 19 червня 2015 року № 2133а. URL:

[http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_2?pf3516=2133%D0%B0&skl=9](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2133%D0%B0&skl=9)  
(дата звернення: 12.03.2019).

10. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо посилення відповідальності за вчинені правопорушення у сфері інформаційної безпеки та боротьби з кіберзлочинністю від 30 вересня 2016 року № 2133а-1. URL:

[http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_2?pf3516=2133%D0%B0-1&skl=9](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2133%D0%B0-1&skl=9)  
(дата звернення: 12.03.2019).

11. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії загрозам національній безпеці в інформаційній сфері від 12 липня 2017 року № 6688. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=62236](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62236) (дата звернення: 12.03.2019).